

เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตร เป็นหัวใจของการเรียนการสอน หลักสูตรที่ดีจะต้องปรับปรุงให้ทันสมัย อยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศและของโลก ตลอดจนความ เจริญก้าวหน้าของวิทยาการสาขาต่าง ๆ และเทคโนโลยีใหม่ การปรับปรุงหลักสูตรนั้น นอกจากจะปรับปรุงหลักสูตรในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาแล้ว ควรจะปรับปรุงหลักสูตรในระดับฝึกหัดครูให้เหมาะสมด้วย เพื่อจะได้ผลิตครูที่ดีไปสอนในชั้นประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างกำลังคน สร้างพลเมืองก็ตามแนวทางที่วางไว้ ให้บรรลุจุดหมาย เพื่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศชาติ สำหรับงาน วิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรทั่ว ๆ ไปนั้นมีมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับหลักสูตรภาษาไทยในระดับต่าง ๆ นั้น มีผู้ทำมาก่อนเพียงรายเดียว คือ "การวิเคราะห์ และประเมินผลหลักสูตรภาษาไทยระดับ ป.กศ. พุทธศักราช 2508" เท่านั้น ส่วนการ ศึกษาหลักสูตรภาษาไทยในระดับ ป.กศ.ชั้นสูง พ.ศ. 2510 นั้นยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อนเลย อย่างไรก็ดี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรวิชานี้ด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะนำ เอาเอกสาร และผลการวิจัยที่มีส่วนสัมพันธ์ และมีส่วนคล้ายคลึงกับการวิจัยครั้งนี้มากที่สุด มาแสดงไว้ด้วย โดยยกมากล่าวเป็น 2 ตอน คือ เอกสารและผลการวิจัยที่ทำกันในประเทศ และต่างประเทศ

เอกสารและผลการวิจัยในประเทศ

ในปีการศึกษา 2507 สกฤตน์ พูลสวัสดิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาในสถานฝึกหัดครูทั่วประเทศ พุทธศักราช 2507" พอจะสรุปความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรได้ว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงทั้งความมุ่งหมาย และเนื้อหาของหลักสูตร และยังต้องการความ

ช่วยเหลือในเรื่อง คู่มือ อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนทัศนะ และการเพิ่มความรู้ อีกด้วย¹

Gordon, Guiton และ Tantawi ได้ร่วมกันวิจัยเรื่อง "การศึกษาในระดับฝึกหัดครูในประเทศไทย" (Thailand: Teacher Education) พบว่า หลักสูตรการฝึกหัดครูในส่วนของวิทยาลัยครูนั้น ใช้หลักสูตรเหมือนกันหมด วิทยาลัยวิชาการศึกษาและสาขาก็เช่นเดียวกัน การปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับการฝึกหัดครูได้รับการวิจารณ์ว่า มีเนื้อหาไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ มีวิชาเรียนมากเกินไป และไม่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน บางวิชาที่เรียนเนื้อหาซ้ำกัน วิชาที่สำคัญกลับเรียนน้อยและไม่ลึกซึ้ง วิชาการศึกษาที่กว้างและมองไม่เห็นภาพชัดเจน อีกทั้งอาศัยข้อมูลจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ และไม่แน่ใจว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะมีมาตรฐานและคุณค่าทางวิชาชีพทางการศึกษาคือพอหรือไม่

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรว่า ควรจัดหลักสูตรใหม่วิชาการพัฒนาหลักสูตร (The Curriculum Development Programs) เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการฝึกหัดครู และควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนและทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่ตนรับผิดชอบสอนอยู่ นอกจากนี้ก็เสนอแนะให้ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น²

Kelly, Hermanwich และ Smith ได้ร่วมกันวิจัยเรื่อง "Teacher Education in Thailand: Problem and Prospects" พบว่า

¹ สกฤษรัตน์ พูลสวัสดิ์, "การศึกษาคนควาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาในสถานฝึกหัดครูทั่วประเทศ พุทธศักราช 2507" (ปริญญา-นิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2508), หน้า 100-103.

² S. Gordon, V. Guiton and A. Tantawi, "Thailand: Teacher Education," สรุปรายงานการวิจัยของคณะวิจัยชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการฝึกหัดครูในประเทศไทย (พระนคร : วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2515), หน้า 6, 10.

หลักสูตรการฝึกหัดครูใช้หลักสูตรเดียวกัน อันมีผลทำให้การผลิตครูไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น และไม่มีสถาบันใดที่มีหลักสูตรเกี่ยวกับท้องถิ่น การอบรมครูประจำการ (in-service training) ที่สถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ จัดทำนั้นมีอยู่น้อยมาก การจัดการฝึกหัดครูของสถาบันต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่เหมาะสม ขาดเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์การสอน กำลังคนและงบประมาณมีไม่เพียงพอ การสอนใช้วิธี-ปราชญ์ เป็นสำคัญ จุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่สอนไม่สอดคล้องกัน ข้อกำหนดของหลักสูตรไม่ตรงกับงานที่จะให้ผู้เรียนมีทักษะทางด้านการสอน มีความชำนาญของหน่วยงานที่จัดการฝึกหัดครู และการผลิตครูก็มุ่งเพื่อให้ได้ปริมาณมากกว่าการรักษามาตรฐาน หรือการปรับปรุงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะให้มีการจัดหลักสูตรระยะยาวต่าง ๆ มากกว่าจะจัดให้มีหลักสูตรระยะสั้นต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมต่อการเตรียมครู และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ โดยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรด้วย และหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่นี้จะต้องตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีการทดลองและนำเทคนิค หรือวัสดุอุปกรณ์การศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ด้วย อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างใกล้ชิด³

ในปี พ.ศ. 2513 Unesco ได้วิจัยเรื่อง "Thailand : Proposals For Educational Development" สรุปความคิดเป็นเกี่ยวกับหลักสูตรของการฝึกหัดครูว่า เนื้อหาของหลักสูตรการฝึกหัดครูสายสามัญนั้น ไม่ได้เน้นความสนใจแก้ปัญหาทางสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งมิได้นำเอาปัญหาทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์การพัฒนาและแนวโน้มในการพัฒนามาพิจารณาด้วย วิชาการศึกษาที่เน้นทางด้านพื้นฐานทางชนบประเพณีมากเกินไป วิชาเกี่ยวกับวิธีการสอนและวิชาการต่าง ๆ โดยทั่วไปมีมากเกินไป ทั้ง ๆ ที่มีความต้องการที่จะให้เน้น เรื่องเทคโนโลยีใหม่ทางการศึกษา การวิจัย และการประเมินผล

³Edward J. Kelly, Henry J. Hermanwich and A. Smith, "Teacher Education in Thailand : Problem and Prospects," เรื่องเดียวกัน, หน้า 18-22.

รวมทั้งการศึกษาด้วยตนเอง (independent study) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ก็ควร
จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการปรับปรุงการศึกษาของประเทศ
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครูนั้นมี 3 โครงการ ซึ่งหนึ่งในสามโครงการ คือ การจัดตั้ง
ศูนย์พัฒนาหลักสูตรแห่งชาติ (National Curriculum Development Center) โครงการ
นี้มีจุดประสงค์ที่จะให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตร เป็นไปอย่างมีระบบ และ
มีความต่อเนื่องกัน ทั้งในแง่วัตถุประสงค์เกี่ยวกับการสอน เนื้อหาหลักสูตร และการวัดผล ฯลฯ
รวมทั้ง เน้นให้เห็นความสำคัญและการขยายกิจกรรมเกี่ยวกับการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร
นอกจากนี้ ยังมุ่งให้มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการฝึกหัดครู และการผลิตผู้เชี่ยวชาญทาง
การศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับมัธยมศึกษา

นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้เสนอข้อคิดเห็นสรุปได้ว่า หลักสูตรการฝึกหัดครูควร
ปรับปรุงให้มีการศึกษา ทั้งทางด้านการศึกษาทั่วไป และการศึกษาเฉพาะอย่าง พร้อมกับปรับ
ปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย⁴

Gray วิจัยพบว่า หลักสูตรการศึกษาไม่ได้สนองความต้องการของประชาชน โดย
เฉพาะอย่างยิ่งพวกที่อยู่ในชนบท การศึกษาระดับต่าง ๆ ไม่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน การ
จัดการศึกษามุ่งเพื่อจะให้เด็กสอบไล่ผ่านเท่านั้น การจัดหลักสูตรก็มีได้กระทำโดยอาศัยผล
การวิจัยใด ๆ ครูผู้สอนเองก็ไม่ค่อยมีความเข้าใจหลักสูตรนัก เพราะวัตถุประสงค์ของ
หลักสูตรกว้างเกินไป และยากที่จะเขียนเป็นข้อเฉพาะเจาะจงได้

นอกจากนั้น Gray ยังพบว่า คุณภาพของครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ไม่ดีพอ
ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากหลักสูตรของการฝึกหัดครู จากรายงานของยูเนสโก สรุปปัญหา
นี้ว่า มีที่มาจากกรณีเนื้อหาของหลักสูตรไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื้อหาวิชามี
มากเกินไป ซึ่งบางวิชาต้องเรียนซ้ำ ๆ กัน มีวิชาที่เรียนผิวเผิน หรือหลายวิชามากเกินไป

⁴Unesco, "Thailand : Proposals for Education Development,"
เรื่องเดียวกัน, หน้า 31, 34.

และวิชาเหล่านี้ไม่ต่อเนื่องกัน วิชาที่สำคัญเรียนไม่ลึกซึ้งพอ วิชาที่เกี่ยวกับการศึกษานั้น กว้างมาก และใช้วิธีการหรือเนื้อหาของต่างประเทศ มีเรื่องราวของเมืองไทยน้อย⁵

Gurrich ได้วิจัยเรื่อง "โครงการฝึกหัดครูชนบทระหว่างไทย-ยูเนสโก โดยศึกษาปัญหาการฝึกหัดครูสำหรับโรงเรียนชนบท" (The Thailand-Unesco Rural Teacher Education Project: A Case Study in Training Teacher for Rural Schools) พอสรุปได้ว่า

หลักสูตรการศึกษาของไทย เป็นหลักสูตรตายตัวเหมือนกันหมด ครูที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการนี้ ไม่สามารถจะประยุกต์หลักสูตรให้เข้ากับความต้องการของท้องถิ่นได้ และหลักสูตรที่กำหนดไว้ ก็ไม่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ครูจึงต้องใช้เทคนิคการสอนแบบเดิม และละเลยสิ่งที่ได้รับมาจากการเรียน

ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการปรับปรุงหลักสูตร โดยให้มีสิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องเรียน เพื่อเป็นรากฐานในการเรียนระดับสูง ๆ ต่อไป⁶

จากการสัมมนา ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ของสถานฝึกหัดครู เรื่อง "การฝึกหัดครูในประเทศไทย" เมื่อวันที่ 23-27 สิงหาคม 2515 ณ โรงแรมสมิทธา สงขลา ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกหัดครู ดังนี้

1. หลักสูตร ป.กศ. กำหนดไว้เพียง 2 ปี โดยรับนักเรียนจากผู้สำเร็จ ม.ศ.3 นั้น ระยะเวลาของการให้ความรู้ เนื้อหา และความเข้าใจในวิธีการสอนน้อยเกินไป หากเป็นไปได้ ควรจะขยายให้มีระยะเวลามากขึ้น
2. หลักสูตรวิชาสามัญในระดับ ป.กศ. จัดทำขึ้นโดยไม่สัมพันธ์กับวิชาที่จะนำไปสอนในชั้นประถมศึกษา แต่มุ่งในด้านที่จะศึกษาต่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อการสอนน้อยกว่าที่ควร

⁵Audray Gray, "Education in Thailand: A Sector Study," เรื่องเดียวกัน, หน้า 43.

⁶Robert Gurrich, "The Thailand-Unesco Rural Teacher Education Project: A Case Study in Training Teacher for Rural Schools," เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.

3. หลักสูตร ป.กศ. นั้น กำหนดไว้กว้าง ๆ เหมือนกันหมดทุกแห่ง แต่วิทยาลัยครูมีได้นำไปดัดแปลงรายละเอียดในทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

4. หลักสูตรฝึกหัดครูทุกระดับมุ่งที่จะให้ผู้สำเร็จการศึกษามีโอกาสศึกษาต่อเมื่อวุฒิสูงขึ้น มากกว่าที่จะส่งเสริมให้นำไปใช้ในการปรับปรุงสมรรถภาพในการสอน

5. ความมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกหัดครูเขียนไว้อย่างกว้าง ๆ เกินไป ยากที่จะปฏิบัติได้ น่าจะเขียนออกมาในเชิงพฤติกรรมที่สามารถจะวัดได้

6. หลักสูตรการฝึกหัดครูปัจจุบัน แยกวิชาการศึกษาเป็นหน่วยย่อยมากเกินไป และในการสอนก็ให้ผู้สอนประจำวิชา ทำให้นักเรียนฝึกหัดครูไม่สามารถจะนำไปต่อเนื่องกันได้ จึงไม่สามารถจะนำไปใช้ในการสอนได้ก็เท่าที่ควร

ผู้ร่วมสัมมนาได้เสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. การที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนหลักสูตรฝึกหัดครู ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรที่มีอยู่เดิม มีการนำผลงานวิจัยมาใช้ประกอบ และให้ผู้มีประสบการณ์ในการฝึกหัดครูในระดับต่าง ๆ ผู้ใช้ครูในสถานต่าง ๆ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรให้มากขึ้นในคานาโครงสร้างและรายวิชา

2. หลักสูตรฝึกหัดครู ควรมีลักษณะยืดหยุ่น และไม่จำเป็นต้องเหมือนกันโดยตลอด แม้จะผลิตครูในระดับเดียวกัน

3. การรักษามาตรฐานของหลักสูตรในสถานฝึกหัดครูระดับปริญญา ควรได้กำหนดหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิต หรือสัดส่วนของวิชาสามัญและวิชาชีพเท่านั้น ส่วนการบรรจุเนื้อหาในคานานั้นควรยืดหยุ่นหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม และความต้องการของสถานศึกษา

4. หลักสูตร ป.กศ. ควรจะแก้ไขเนื้อหาในวิชาสามัญให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะนำไปสอนในชั้นประถมศึกษาให้มากขึ้น

5. ในคานาการสอนวิชาเฉพาะ ไม่ควรจะต้องแยกแยะให้ย่อยจนเกินไป ควรจะจัดให้สัมพันธ์กันโดยแยกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือการสอนวิชาทักษะ การสอนวิชาเนื้อหา และการสอนวิชาประเภทเสริมสร้าง

6. การแก้ไขหลักสูตรในระดับฝึกหัดครูต่ำกว่าปริญญาในปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ควรให้อำนาจกรมการฝึกหัดครูในการปรับปรุงวิชาให้เหมาะสม และอาจจัดหลักสูตรให้เน้นหนัก แตกต่างกันไปตามความต้องการของภูมิภาค หรือท้องถิ่นได้

7. เพื่อส่งเสริมการประถมศึกษา ควรจัดหลักสูตรฝึกหัดครูประถมศึกษาให้ต่อเนื่องกันไปจนถึงระดับปริญญา

8. วิชาการศึกษาทุกระดับ ควรให้รายละเอียดของเนื้อหา ให้แตกต่างกันอย่างชัดเจนว่า แต่ละระดับจะต้องมีความรู้แค่ไหน และอย่างไร เพื่อให้ครูได้นำไปใช้ปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับหน้าที่ และวัยของเด็กในโรงเรียน

9. หลักสูตรฝึกหัดครู ควรจะมีวิชาหลัก และวิชาเลือกพอที่จะจัดให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และควรมีการติดตามผลการสอนของผู้ที่จบหลักสูตรนั้น และไปสอนในโรงเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

10. จัดหลักสูตรเฉพาะสาขาวิชาที่ยังขาดขึ้น เพื่อสนองความต้องการที่มีอยู่ในปัจจุบัน

11. เร่งรื้อให้มีศูนย์วิจัย และพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูให้สอดคล้องกับการประถมศึกษา และมัธยมศึกษา⁷

นันทา วิหุณิสักดิ์ วิจัยเรื่อง "การศึกษาและประเมินผลหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับ ป.กศ. ชั้นสูง พ.ศ. 2510 (วิชาโท) ในวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" พบว่า

ความมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรมีความเหมาะสมดีแล้ว สามารถแปลเป็นรูปของพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ ความมุ่งหมายของแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับความมุ่งหมายทั่วไปในระดับค่อนข้างมาก เนื้อหาในหนังสือ แนะนำการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์สอดคล้อง

---

⁷"การฝึกหัดครูในประเทศไทย," เอกสารการสัมมนาผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการของสถานฝึกหัดครู" (กรมการฝึกหัดครู, 2515), หน้า 32, 35.

คล้องกับความมุ่งหมายในระดับปานกลาง ครูและนักศึกษาส่วนใหญ่อยากให้มีการปรับปรุง และแปลความมุ่งหมาย เป็นรูปของพฤติกรรม ที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับสูงมาก

เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และเหมาะสมที่จะเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาเอก - โท พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามด้านต่าง ๆ สนองต่องาน และความสนใจของผู้เรียน สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อสถานการณ์ปัจจุบันได้ แต่เนื้อหาไม่สัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะ และประสบการณ์เดิมของเรียน และมีความซ้ำซากกันมาก

เวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละรายวิชา เมื่อคำนึงถึงความสำคัญ และความมากมายของ เนื้อหาของแต่ละรายวิชาแล้ว ควรจะเพิ่มเวลาเรียนขึ้นอีกเล็กน้อย และเนื่องจากความซ้ำซากของเนื้อหา อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่จึงต้องเพิ่มเนื้อหาใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับ เวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ให้ขอ เสนอแนะ สำหรับผู้จัดทำหลักสูตร และสำหรับครูผู้สอน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

สำหรับผู้จัดทำหลักสูตร

1. ในการตั้งจุดมุ่งหมายของวิชาบรรณารักษศาสตร์ ควรคำนึงถึงความต้องการทางบ้านสังคม จิตวิทยา ปรัชญา และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย ทั้งควรจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของผู้สอนด้วย ควรจะได้มีการแปลจุดมุ่งหมายออกเป็นรูปพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ และควรได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการดำเนินการสอน

2. ควรให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรด้วย

3. ควรจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาบ่อยเกี่ยวกับหลักสูตร

4. ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยหลักสูตรอยู่เสมอ เพื่อนำผลวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

สำหรับครูผู้สอน

1. ครู ควรทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ครู ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกันเสมอ เกี่ยวกับความมุ่งหมาย

เนื้อหา และเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3. ครู ควรเน้นให้นักศึกษาทราบถึง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรในแต่ละรายวิชา⁸

จากรายงานการสัมมนา เรื่อง "แนวคิดใหม่ในการฝึกหัดครูมัธยม" ภัยความช่วยเหลือขององค์การศึกษา ฯ สหประชาชาติ พ.ศ. 2513 ได้สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรฝึกหัดครูมัธยมและวิธีสอนไว้ ดังนี้

1. ในหลักสูตร ป.กศ. สูง ที่กำหนดให้เรียนวิชาเอก 1 วิชา และวิชาโท 2 วิชานั้น ก็แล้ว แต่ควรพิจารณาลดเนื้อหา จำนวนหน่วยกิต และจำนวนชั่วโมงเรียนลงเสียบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือใช้ห้องสมุด หรือทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากขึ้น ควรจะมุ่งให้นักเรียนได้แก่นหรือโครงสร้างของวิชา และวิธีคิด หรือวิธีค้นคว้าเพิ่มเติม มิใช่สอนให้รู้เนื้อหาของวิชาทั้งหมด

2. รายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมักมีเนื้อหา มากเกินไปจนไม่สามารถจะสอนให้จบภายในเวลากำหนดได้ และบางรายวิชา ก็มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน ควรพิจารณาคัดออกให้เหลือเพียงเนื้อหาที่สำคัญจริง ๆ ให้พอเหมาะกับเวลา และไม่ให้มีการซ้ำซ้อนกันเกินกว่าที่จำเป็น

3. ในการเรียนวิชาเอก และวิชาโทนั้น ไม่จำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนวิชาเดียวกัน เรียนรายวิชาต่าง ๆ อย่างเดียวกันหมดทุกคน ในบางกรณีอาจจัดให้เรียนต่างรายวิชากันบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน

4. เนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรระดับต่าง ๆ ขณะนี้ยังไม่ค่อยจะต่อเนื่องกัน บางเรื่องนักเรียนเรียนมาแล้วในระดับหนึ่ง ก็ต้องเรียนซ้ำวิชาในระดับที่สูงขึ้นไป เป็นการเสียเวลาโดยใช่เหตุ บางเรื่องยังไม่เคยเรียนในระดับต่ำ เมื่อศึกษาต่อในระดับสูง ก็ไม่มีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะเรียนได้ ดังนั้นจึงควรจะได้พิจารณา

---

⁸นั้นหา วิฑูฒิกัถ์, "การศึกษาและประเมินผลหลักสูตรวิชาบรรณารักษ์ ระดับ ป.กศ.ชั้นสูง พ.ศ. 2510 (วิชาโท) ในวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ปริญญา-มหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516), หน้า 57-58.

ปรับปรุ้งให้เนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ มีความต่อเนื่องกันยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน⁹

สุพจน์ พุกษะวัน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตรภาษาไทยระดับ ป.กศ. พุทธศักราช 2508" ในปีการศึกษา 2515 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างลึกซึ้งหนึ่ง และมีความเข้าใจน้อย อีกกลุ่มหนึ่ง กลุ่มครูที่มีอายุน้อยกับกลุ่มครูที่มีอายุมากมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มครูที่ทำการสอนมานานปีจะมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดีกว่ากลุ่มครูที่ทำการสอนน้อยปี กลุ่มครูที่เข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตรดี จะสามารถเลือกขบวนการสอนได้ถูกต้องดีกว่ากลุ่มครูที่เข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรน้อย นอกจากนั้น กลุ่มครูที่มีความเข้าใจในความมุ่งหมายของหลักสูตรดี ก็จะสามารถใช้ขบวนการวัดผลได้ดีกว่าด้วย
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นจุดมุ่งหมายที่ดี แต่ครูผู้สอนไม่สามารถสอนให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ตามที่ต้องการได้
3. เนื้อหาของหลักสูตร เหมาะสมและสอดคล้องกัน เป็นอันดีกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทยที่ตั้งไว้
4. ครูที่ทำการฝึกทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในระดับปานกลาง
5. การออกข้อสอบยังบกพร่อง ไม่สามารถวัดพฤติกรรมของการเรียนรู้ได้ทุกด้าน และการวัดผลยังเน้นในเรื่อง ความรู้ ความจำ ความเข้าใจเป็นส่วนใหญ่
6. คะแนนผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาไทยของนักศึกษา ปรากฏว่าอยู่ในเกรด C หรือระดับพอใช้

⁹สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรฝึกหัดครูมัธยมและวิธีสอน," รายงานการสัมมนาเรื่องแนวคิดใหม่ในการฝึกหัดครูมัธยม, 2513, หน้า 60-61.

ผู้วิจัยได้เสนอแนะ พอจะสรุปได้ดังนี้

1. การตั้งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ควรคำนึงถึงความสามารถของครูผู้ใช้หลักสูตรภาษาไทยว่า จะปฏิบัติได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายได้หรือไม่ และควรได้มีการแปลจุดมุ่งหมายออกมาเป็นรูปพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้
2. ควรกำหนดกฎเกณฑ์ในการดำเนินการสอนและการวัดผลให้แก่ครูผู้สอนนำไปปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา
3. การกำหนดเวลาเรียน ควรให้เพียงพอสำหรับการสอนและการฝึกทักษะ ไม่ควรกำหนดรายวิชาเรียนมากเกินไป
4. ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร และการสอนภาษาไทยให้กับครูผู้สอนภาษาไทยในสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ อยู่เสมอ
5. ครูภาษาไทย ควรจะได้ศึกษาและทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นอย่างดี
6. ในการสอนและการวัดผล ครูผู้สอนควรจะคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นเกณฑ์ เพื่อให้การสอน การวัดผล และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน¹⁰

จาก "สรุปรายงานการสัมมนาการสอนภาษาและวรรณคดีไทย" มีความเห็นว่าการสอนภาษาไทย ควรจะสอนการใช้ภาษาให้มาก ควรฝึกให้เด็กใช้ภาษาให้ถูกต้อง ตรงตามความหมาย และรู้จักใช้ภาษาที่สละสลวย รู้จักใช้ภาษาที่ดี เพื่อนักเรียนจะได้เห็นคุณค่าของการใช้ภาษาที่ดี และรักการเรียนภาษาไทย ส่วนหลักภาษานั้น ควรจะนำมาประยุกต์ใช้เพียงเพื่อให้ภาษาคิดขั้นเท่านั้น ไม่ใช่เนื้อหาสำคัญของการสอนภาษา การสอนวรรณคดีไทยนั้น ผู้สอนวรรณคดีไทยที่มีความรู้เรื่องคติชาวบ้านมาก ๆ จะช่วยให้การสอนวรรณคดีออกรส เพราะคติชาวบ้านซึ่งแทรกอยู่ในวรรณคดีก็หรือเป็นเค้าของวรรณคดีก็ จะช่วยเป็นเครื่องชี้ให้นักเรียนเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของคนในอดีต ตลอดจนวัฒนธรรมอื่น ๆ

¹⁰สุพจน์ พุดกะวัน, "การวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตรภาษาไทยระดับป.กศ. พุทธศักราช 2508" (ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2515), หน้า 104-106.

อันเป็นรากฐานของวัฒนธรรมและสังคมปัจจุบัน ทำให้เห็นคุณค่าทางศีลธรรม ความรักและ
ปลุกศรัทธาในสิ่งต่าง ๆ ในการสอนวรรณคดีควร เน้นคุณค่าทางวรรณศิลป์มากกว่าที่จะเน้น
คุณค่าทางศีลธรรม หรือความรู้อื่น ๆ ที่พลอยมีในวรรณคดี ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์อันแท้จริง
ของการสอนวรรณคดี โดยเฉพาะการสอนวรรณคดีในชั้นเตรียมอุดมศึกษา ควรจะเป็นการ
สอนเพื่อให้เกิดความคิดอันละเอียดอ่อน และความคิดด้วยวิจารณญาณควบคู่กันไป มากกว่าจะ
เป็นการสอนเพื่อฝึกความจำ

ผู้ร่วมสัมมนาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้หลายข้อด้วยกัน ซึ่งหนึ่งในข้อเสนอแนะนั้น ก็พอ
จะสรุปได้ว่า

ควรให้มีการสอนการอ่านในโรงเรียนให้มากขึ้น และควร เน้นหนักในเรื่องการอ่าน
เพื่อจับประเด็นใจความสำคัญ (comprehensive reading)¹¹

ดร. วิจิตรน ภาณุพงศ์ กล่าวถึงความสำคัญของภาษาศาสตร์กับครูผู้สอนภาษา
พอสรุปได้ว่า ครูที่สอนภาษา ควรรู้จักลักษณะที่แท้จริงของภาษาคำย ซึ่งอาจจะดูจากผลที่
นักภาษาศาสตร์ได้วิเคราะห์ออกมา แล้วครูนำไปใช้ให้ประโยชน์ในการสอนได้¹²

ระปะนีย์ นาคกรทรพ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักที่ช่วยในการสอนภาษาไทย
และวิธีสอนภาษาไทย พอจะสรุปได้ดังนี้

หลักที่ช่วยในการสอนภาษา

1. หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น
2. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
4. หลักภาษาศาสตร์

¹¹สรุปรายงานการสัมมนาการสอนภาษาและวรรณคดีไทย, จุลสารภาษาไทยเล่ม
6, (พระนคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา, 2514), หน้า 20-23.

¹²วิจิตรน ภาณุพงศ์, "การวิเคราะห์ภาษาไทยตามหลักภาษาศาสตร์," คู่มือวิชา
ภาษาไทยเล่ม 3, (เอกสารการนิเทศ การศึกษา ฉบับที่ 100, หน่วยศึกษานิเทศก์ กรม
การฝึกหัดครู, 2512), หน้า 86.

วิธีสอนภาษาไทย

1. การสอน โดยฝึกฝนทักษะทั้ง 4 คือ อ่าน พูด ฟัง เขียน ให้สัมพันธ์กันไป
2. การสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ
3. การสอนโดยมีกิจกรรม
4. การสอนโดยใช้อุปกรณ์การสอน
5. การสอนให้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน¹³

ดร. กอ สวัสดิพิพาณิชย์ กล่าวว่า "การสอนภาษา ไม่ว่าจะภาษาใด ๆ เป็นการสอนทักษะ การสอนภาษาต้องคำนึงตามขั้น ดังต่อไปนี้

1. การปลูกฝังทักษะที่จำเป็น
2. การฝึกให้เกิดทักษะ
3. การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กใช้ทักษะอย่างกว้างขวาง
4. การแก้ไขข้อบกพร่อง"¹⁴

ดร. Edward M. Anthony กล่าวถึงบทบาทของวิชาภาษาศาสตร์ในการช่วยสอนวิชาภาษาไทย ว่า "วิชาภาษาศาสตร์จะช่วยให้เราเข้าใจโครงสร้างของภาษาไทยตามแนววิทยาศาสตร์ ผลของการวิจัยในเรื่องเสียง และระเบียบในการเรียงถ้อยคำ หรือไวยากรณ์ จะช่วยให้เราสามารถกำหนดได้ว่า จะต้องสอนอะไรบ้าง เช่นการพูดตัวกล้ำไม่ชัด หรือออกเสียงเพี้ยน ค เป็น ล ตามสำเนียงจีน หรือ ช เป็น ซ ของนักเรียนในบางท้องถิ่น เหล่านี้เราอาจจะรวบรวมข้อมูลแล้วทำบัญชีไว้โดยละเอียดว่ามีอะไรบางอย่างที่จะต้องหยิบยกมาสอนเป็นเรื่อง ๆ นอกจากนี้ วิชาภาษาศาสตร์จะช่วยวิจัยและอธิบายว่า

¹³ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, คู่มือครูประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 1 วิชาภาษาไทย, (พระนคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2516), หน้า 10-14.

¹⁴ กอ สวัสดิพิพาณิชย์, "แนวการสอนภาษาไทย," คู่มือครูภาษาไทย, (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 117, พระนคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู, 2514), หน้า 1.

อะไรเป็นอะไรในภาษา ซึ่งเป็นเรื่องของวิธีใช้ภาษาที่แตกต่างกันในสังคมแต่ละสังคม"¹⁵

นิยม เรียงจันทร์ กล่าวว่่า "การสอนภาษาไทยก็เช่นเดียวกันกับการสอนวิชาอื่น ๆ คือประกอบด้วย เนื้อหาที่สอนอย่างหนึ่ง กับวิธีสอนอีกอย่างหนึ่ง เนื้อหาวิชาภาษาไทยอาจแบ่งออกได้อย่างน้อยเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ เนื้อหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่จะช่วยให้เด็กเรียนมีความสามารถใ้ภาษาอย่างไ้ผล หรือสามารถใ้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ทำความเข้าใจกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพส่วนหนึ่ง กับเนื้อหาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่จะให้นักเรียนรู้จักภาษาไทยของตนในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมของชาติอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย วรรณคดี ประวัติความเป็นมาของภาษาไทย ลักษณะของระบบเสียงในภาษาไทย และโครงสร้างของประโยค โดยเปรียบเทียบกับระบบเสียงในคำ ซึ่งพูดและเขียน และโครงสร้างของประโยคในภาษาอื่น ภาษาต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาษาไทย คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย การสร้างคำในภาษาไทย ระบบการแผลง การแปลงเสียงในภาษาไทยและอื่น ๆ ส่วนทางด้านวิธีสอนภาษาไทย ซึ่งถือเป็นเรื่องของศิลปะ เป็นเรื่องเทคนิค นั้น ทักษะหรือความสามารถทางภาษา จะเกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนให้มีกิจกรรมทางภาษามาก ๆ นั้นเอง"¹⁶

รองรัตน์ อิศรภักดี และ เทือก กุสุมา ณ อยุธยา ได้กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยม พร้อมกับให้ข้อเสนอแนะ พอสรุปได้ดังนี้

ก. ปัญหาที่เกี่ยวกับหลักสูตร

1. กำหนดชั่วโมงเรียนน้อยไป ไม่เพียงพอกับการที่เด็กจะฝึกฝน และเนื้อหาที่มีมากเกินไป
2. กำหนดคะแนนไว้น้อย เด็กจึงไม่สนใจ และหันไปสนใจวิชาที่มีคะแนนมากกว่า

¹⁵ Edward M. Anthony, "ภาษาศาสตร์กับการสอนภาษา." เรื่องเดียวกัน, หน้า 101-102.

¹⁶นิยม เรียงจันทร์, "ภาษาไทยของเรา," เรื่องเดียวกัน, หน้า 111-112.

ขอเสนอแนะ

1. ควรเพิ่มเวลาเรียนให้มากขึ้น
2. ควรเพิ่มคะแนนภาษาไทยให้มากขึ้น

ข. ปัญหาที่เกี่ยวกับแบบเรียน

1. การเลือกเนื้อหาของเรื่องที่จะนำมาให้นักเรียนเรียนนั้น ควรให้แตกต่างกันออกไป ไม่ควรให้เรียนเนื้อเรื่องซ้ำกัน
2. การพิมพ์คู่มือครูไว้ในเล่มเดียวกันกับแบบเรียนของเด็กนั้น ทำให้เด็กไม่สนใจในการเรียน เพราะถือว่าไปเรียน หรือไปอ่านเองที่บ้านก็ได้
3. หนังสือบางเล่ม ยากเกินไป ไม่เหมาะสมกับความรู้และวัยของเด็ก

ขอเสนอแนะ

1. การเลือกเนื้อเรื่องที่จะให้เด็กเรียน ไม่ควรให้ซ้ำกัน
2. ครูผู้สอน ควรรวบรวมความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับแบบเรียนเสนอ

กระทรวงให้ปรับปรุง

ค. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู

1. ครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบเก่า คือการบรรยาย หรืออธิบายความรู้ให้กับเด็ก
2. ครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอน
3. ครูยังไม่เข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเพียงพอ
4. ครูส่วนมากยึดถือหลักสูตรมากเกินไป จึงต้องพยายามสอนให้ครบตามหลักสูตรทุกตอน ดังนั้นครูจะรีบสอนให้ทันตามหลักสูตร โดยไม่เปิดโอกาสให้เด็กซักถามหรือแสดงความคิดเห็น
5. ครูบางคนเอาใจใส่ภาษาไทยน้อยเกินไป เพราะถือว่าเป็นภาษาของตน จึงไม่ฝึกฝน และหาความรู้เพิ่มเติม

ขอเสนอแนะในการปรับปรุงตัวครู

1. ครูภาษาไทย ควรเสาะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาที่ตนสอนอยู่

เสมอ

2. ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างครูที่สอนวิชาเดียวกันภายในโรงเรียน หรือนอกโรงเรียนอยู่เสมอ

3. ครูควรมีศรัทธา และมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนภาษาไทย
4. ครูควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนใช้สอนอยู่ให้เข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจน
5. ครูควรศึกษาและทดลองวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ
6. ครูควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดหาหนังสือไว้เพื่อให้เด็กอ่านและค้นคว้า
7. ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน¹⁷

สุวรรณา เกรียงไกรเพชร กล่าวถึงการสอนวรรณคดีไทยระดับมัธยมศึกษา สรุป
ได้ว่า

ในการสอนวรรณคดีไทยนั้น โรงเรียนควรที่จะเลือกตัวครูผู้สอนให้เหมาะสม เพื่อสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ครูผู้สอนภาษาไทยควรที่จะสร้างความพอใจที่จะสอนวิชานั้น ๆ ครูควรพยายามเข้าใจจุดมุ่งหมายของวิชานั้น ๆ อย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้ทำการสอนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ ครูผู้สอนจะต้องพยายามศึกษาค้นคว้าเนื้อหาที่จะสอนอย่างละเอียดละออทุกแง่ทุกมุม ในการสอนครูจะต้องเป็นทั้งผู้แนะให้นักเรียนเห็นความงามของวรรณคดี และผู้วิพากษ์คือประเมินคุณค่าของวรรณคดีนั้น ๆ ให้นักเรียนเห็นว่า มีลักษณะเด่น มีความงามและมีค่าอย่างไร คือหรือไม่มีค่าอย่างไร ฉะนั้นในการสอนครูจะต้องช่วยสร้างความรู้ลึกซึ้งที่ดีในการเรียนวรรณคดีให้กับเด็ก

สำหรับการสอนวรรณคดีไทยระดับชั้น ม.ศ.4-5 นั้น เด็กควรจะได้มีโอกาสเลือกตัดสินใจว่า บทประพันธ์ตอนใดที่เขาเห็นว่าดี หรือไพเราะ หรือตอนใดที่เขาชอบ เพราะอะไร โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้อภิปราย แสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี¹⁸

¹⁷รองรัตน์ อิศรภักดี และ เทือก กุสุมา ณ อยุธยา, วิธีสอนภาษาไทยชั้นมัธยม, (พิมพ์ครั้งที่ 3; พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 1 - 3.

¹⁸สุวรรณา เกรียงไกรเพชร, กรรณภาษาและวรรณกรรม (พระนคร : ชุมชมวิชาการอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 234-284.

ผลการวิจัยในต่างประเทศ

ผลการวิจัยในต่างประเทศ แม้ว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้โดยตรงก็ตาม แต่ในการรวบรวมมา ก็ได้พยายามนำเอาเฉพาะส่วนที่มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกันมากที่สุด โดยยึดหลักว่า ในการปรับปรุงหลักสูตรภาษานั้น การเรียนการสอนภาษาต่าง ๆ ย่อมมีลักษณะใกล้เคียงกัน

Audrey และ Nicholls ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่คงจะมีการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ และในขณะที่เกี่ยวกับความรู้เก่า ๆ ก็มักจะได้รับการพิสูจน์ว่าผิดอยู่เสมอ ๆ ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาที่ย่อมจะไม่รอบรู้ในความรู้ของตนอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีความรู้ใหม่ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่นนี้ ก็จะต้องมีการคัดเลือกความรู้ที่จะให้เด็กเรียนในโรงเรียน จะต้องพิจารณาดูให้รอบคอบว่า จะมีวิชาใดบ้างที่จะทดแทนวิชาเก่าได้บ้าง และเพื่อจะให้เด็กเรียนได้เตรียมตัวรับความเปลี่ยนแปลงใหม่ของสังคม ครูก็ต้องเตรียมหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของโรงเรียนอย่างละเอียดและรอบคอบ เพราะเนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงไป โรงเรียนก็ย่อมเปลี่ยนไปด้วยเพื่อความเหมาะสมเช่นเดียวกัน เช่นการเปลี่ยนแปลงโครงการหรือนโยบายของโรงเรียน การปรับปรุงการศึกษาให้เป็นแบบประสม (Comprehensive Education) ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระเบียบวินัย และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นอกจากนั้นก็มี การนำเอาวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ เข้ามาใช้ให้เหมาะสม และมีการใช้อุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยอย่างกว้างขวาง การวัดผลก็ต้องมีการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้เพื่อปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ก็จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ การสร้างหลักสูตรก็ควรจะคำนึงถึงหลักตรรกวิทยา ความมีเหตุผล เพื่อให้เหมาะกับสภาพของสังคมซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจและสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา

การปรับปรุงหลักสูตรไม่ใช่หน้าที่หรือความรับผิดชอบของครูใหญ่ หรือหัวหน้าวิชาเท่านั้น ครูในโรงเรียนก็ควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรด้วย ซึ่งจะมีผลทำให้ครู

มีความคิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่บรรจุในหลักสูตรมากขึ้น¹⁹

Verduin กล่าวถึงวิธีการปรับปรุงหลักสูตรแบบเป็นขบวนการติดต่อกัน (Continuum) ว่า

เป็นวิธีการปรับปรุงหลักสูตรที่ดีและใช้ได้ผลดีวิธีหนึ่ง วิธีการนี้จะเป็นขบวนการต่อเนื่องกัน ซึ่งมีบุคคลหลายประเภทมาเกี่ยวข้องและร่วมมือกัน โดยครั้งแรกยังไม่มีครูมาร่วมด้วย จนกระทั่งมีครูมาร่วมด้วยอย่างเต็มที่ ขบวนการเหล่านี้จะดำเนินงานติดต่อกันไปเรื่อย ๆ ซึ่งมีวิธีการหลายวิธี คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญภายนอก อาจจะเป็นศาสตราจารย์ในสถาบันศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางหลักสูตร ซึ่งอาจจะอยู่นอกวงการศึกษาก็ได้ กลุ่มคนเหล่านี้จะทำการตรวจสอบและออกความเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
2. ผู้เชี่ยวชาญภายนอกและการบริหาร ระบุว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะทำงานใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นกับการบริหารของโรงเรียน ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะมีบทบาทในการบริหารโดยการจัดการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
3. ผู้เชี่ยวชาญภายนอกและกลุ่มคนที่ได้เลือกสรรแล้ว กลุ่มคนเหล่านี้ได้เลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดีจากครูในโรงเรียน จากทุก ๆ ส่วนของประเทศ เป็นครูที่มีความรู้ดีกว่าครูคนอื่น ๆ วิธีการนี้เป็นการรวมเอาผู้ที่จบวิทยาลัย มหาวิทยาลัย นักวิชาการ และนักการศึกษาในชั้นเรียนมาช่วยกันปรึกษารวบรวมข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และนำไปทดลองใช้ในชั้นเรียนของกลุ่มครูที่เลือกนั่นเอง เพื่อจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นและนำไปใช้กับโรงเรียนประเภทเดียวกันได้
4. สำนักงานและบุคคลากร ในโรงเรียนใหญ่ ๆ จะมีนักบริหารซึ่งทำหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร นักบริหารเหล่านี้เรียกว่า คณะผู้ปรับปรุง

¹⁹ Audrey Nicholls, and S. Howard Nicholls, Developing a Curriculum : A Practical Guide (London : George Allen and Unwin, Ltd., 1972), PP. 97-99.

หลักสูตร หรือผู้ให้การสอน จะทำการวิจัย สํารวจ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร นักบริหารเหล่านี้ประกอบด้วยนักวิชาการซึ่งจะทำการสำรวจก่อนจะมีการเสนอแนะหรือต้องการให้เปลี่ยนแปลงหลักสูตร

5. บุคคลากรของสำนักงานกลาง และกลุ่มคนที่เลือกสรรแล้ว กลุ่มคนเหล่านี้ได้คัดเลือกมาจากสมาชิกของโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งจะทำการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ในการประชุมปรึกษาหารือที่ศูนย์กลางซึ่งจะต้องมีประธานทำหน้าที่ดำเนินการ ในการสำรวจและข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะต้องทำการทดลองและวัดผลในห้องเรียนของกลุ่มครูที่เป็นสมาชิก

6. การบริหารและกลุ่มคนที่เลือกสรรแล้ว วิธีการนี้เหมือนกับวิธีการที่ห้า แต่แตกต่างกัน คือกิจกรรมนี้จะทำในโรงเรียนแห่งเดียวเท่านั้น ผู้บริหารอาจจะเป็นอาจารย์ใหญ่ ผู้เชี่ยวชาญทางหลักสูตร ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือหัวหน้าหมวดวิชา โดยมีผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่เป็นประธาน ครูที่ได้รับเลือกเข้ามาที่มีส่วนร่วมปรึกษาหารือในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และมีการวิจัยซึ่งอาจจะทำได้ในห้องเรียน

7. การร่วมมืออย่างเข้มแข็งของกลุ่มคนที่เลือกสรรแล้ว วิธีการเปลี่ยนแปลงนี้ประกอบด้วยผู้ที่สนใจ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ครูในโรงเรียน ซึ่งจะมาทำงานร่วมกัน มีประธานในการประชุม และแบ่งออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หลายกลุ่มทำการสัมมนา สํารวจปัญหา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แล้วจึงทำการเปลี่ยนแปลง และประเมินผลสิ่งที่ได้เปลี่ยนแปลงไป²⁰

Rudolph วิจัยเรื่อง "การปรับปรุงการออกแบบหลักสูตรสำหรับการศึกษาในระดับฝึกหัดครูที่สอนเด็กในระยะต้น สรุปได้ว่า การจัดทำหลักสูตรสำหรับนักศึกษาในระดับฝึกหัดครูซึ่งจะต้องไปสอนเด็กในระยะต้น ๆ นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักปรัชญาที่แน่นอน หลักจิตวิทยา อิทธิพลของสังคม อิทธิพลของภูมิหลังของวัฒนธรรม โครงสร้างของสิ่งแวดล้อม โครงสร้าง

²⁰John R. Verduin, Jr. Cooperative Curriculum Improvement (New York : Prentice Hall, 1967), pp. 14-16.

ของสิ่งแวดล้อมของสังคม หลักการสอน ความมุ่งหมาย การวัดผล ถ้าจะให้ดีก็ควรจะต้องให้ความรู้ของผู้ที่จะออกไปเป็นครูสัมพันธ์กับการศึกษาของนักเรียนที่จะออกไปสอนในชั้น ๆ เหล่านั้น และควรจะคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละคนด้วย²¹

Mitchell วิจัยเรื่อง "ทฤษฎีหลักสูตรสำหรับนักเรียนฝึกหัดครูที่จะออกไปสอนในโรงเรียนชั้นกลาง" พบว่า

เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ควรรวมอยู่ในหลักสูตรฝึกหัดครูระดับนี้ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการสอน ทฤษฎีหลักสูตร ปรัชญาการศึกษา และความรู้ นอกจากนี้ก็มีความเห็นว่า ควรจะปรับปรุงเนื้อหาวิชาการศึกษาเพื่อสามารถจะสอนในโรงเรียนชั้นกลางได้เป็นอย่างดี²²

Politzer วิจัยพบว่า

ในการสอนภาษาให้ได้อดดีนั้น ครูจะต้องรู้จักเลือกใช้อุปกรณ์การสอนที่ดี และเหมาะสมกับบทเรียนมากที่สุด²³

---

²¹ Donna Marie Rudolph, "The Development of A Curriculum Design For Early Childhood Teaches Education, 1972," Dissertation Abstracts International, Vol. 33, No. 2 (August, 1972), pp. 559A-560A.

²² Charlen Smith Mitchell, "A Theoretical Teacher Education Curriculum For the Middle School, 1972," op. cit., 555A-556A.

²³ Robert L. Politzer, "Some Reflection on "Good" and "Bad" Language Teaching Behavior," Language Learning, Vol. XX, No. 1 (June, 1970), 31-43.

Wohl วิจัยพบว่า

การเรียนภาษาจะได้ผลดีที่สุด เมื่อเนื้อหาในบทเรียนสามารถรวมทักษะการ
สอนทั้ง 4 อย่าง คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ไว้ด้วยกันได้²⁴

คณะกรรมการหลักสูตรของสมาคมครูภาษาอังกฤษนานาชาติ (The Commission
on the English Curriculum of the National Council of Teachers of
English) กล่าวถึงการวางแผนหลักสูตรศิลปภาษา พอสรุปได้ว่า

เนื้อหาและวิธีสอนในการสอนศิลปภาษา ควรได้มาจากความสนใจของนักเรียน
ตั้งนั้น ในการสร้างหลักสูตรศิลปภาษา ครูควรจะต้องเลือกจัดประสบการณ์หลาย ๆ อย่างให้ต่
เนื่องกัน เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน

สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการวางแผนหลักสูตร ได้แก่

ปรัชญาการศึกษา

ลักษณะและคุณสมบัติของผู้เรียน

ประสบการณ์ของผู้เรียน

การวางแผนการสอนศิลปภาษาในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยบางแห่ง มีการศึกษาวรรณคดีสมัยปัจจุบัน และมีราย
วิชาเลือกต่าง ๆ มากมาย ความสนใจของคนที่มหาวิทยาลัยทุกแห่งพยายามจัดสนองความ
ต้องการของนักศึกษา เพื่อให้เข้าใจโลกที่ขึ้น เช่น สอนวิชา มานุษยวิทยา การศึกษาทั่ว ๆ
ไป นวนิยาย การละคร และวรรณคดีวิจารณ์ เป็นต้น

การจัดกิจกรรมภาษาจะต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ

1. ความต้องการในชีวิตประจำวันกับการเลือก และรวบรวมประสบการณ์ศิลปภาษา

²⁴Louis S. Wohl, "A Language Arts Teaching Program Utili-
zing A Multi-Media Strategy For Secondary School Instruction of
Literature, 1972," Dissertation Abstracts International, Vol, 33,
No.6 (December, 1972), 2700 A.

1.1 ความต้องการของแต่ละคน

1.2 ความต้องการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย โรงเรียนจะต้องผลิตนักเรียนให้กับสังคม สังคมต้องการคนที่รู้จักคิด รู้จักฟัง รู้จักพูด และรู้จักเขียน ซึ่งหลักสูตรควรขยายกิจกรรมที่จะส่งเสริมทักษะภาษาเหล่านี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. การใช้การวิจัย เพื่อจะทำให้ทราบว่า ควรเน้นกิจกรรมด้านภาษาด้านใดมากที่สุด

3. การสรุปผลการวิจัย และการศึกษาคุณค่าเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนศิลปภาษา

3.1 ควรเน้นการพูด การเขียน เพื่อการสื่อสารมากกว่าการเรียนรู้โครงสร้างภาษา

3.2 ควรเน้น การพูดมากกว่าเขียน

3.3 ควรเน้น การฟังวิทยุโทรทัศน์ให้มาก

3.4 ควรฝึกให้มีการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มาก

3.5 การอ่านควรขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อ่านหนังสือดี ๆ เท่าที่ความสามารถจะอ่านช่วยให้

3.6 นักเรียนทุกคนควรมีสติในการเลือกเรียนวรรณคดี และการเขียน

3.7 ควรพิจารณาวัตถุประสงค์ในการสอนบทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง

3.8 การฝึกทักษะการอ่านนั้น ควรเน้นให้เกิดความเพลิดเพลินและความรู้

3.9 ควรเน้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้มาก

3.10 การอ่านในห้องเรียน ควรให้นักเรียนมีสิทธิเลือก และให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องที่อ่าน²⁵

²⁵The Commission on the English Curriculum of the National Council of Teachers of English, The English Language Arts (New York : Appleton-Century Crofts, 1952), pp. 180-194.

ดร. Cherrier ให้ออกความเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษา สรุปได้ว่า

การสอนทักษะภาษาไม่ควรจะสอนเหมือนกับทักษะอื่น ๆ เช่นการสอนซ่อมเครื่องจักรกลต่าง ๆ ครูผู้สอนทักษะทางภาษาไม่ควรจะช่วยนักเรียน เรียนมากเกินไป แต่ควรจะ
มีวิธีการสอนที่เหมาะสมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และจากการ
ศึกษางานวิจัยเมื่อเร็ว ๆ นี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนของครูขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพเป็นสิ่ง
สำคัญเหนืออื่นใด ครูบางคนอาจจะมีคามตั้งใจสูง และทำงานหนัก แต่อาจจะไม่ใช่ครูที่
สอนภาษาได้ดี ถ้าหากบุคลิกไม่เหมาะสม ทั้งนี้ครูที่จะสอนภาษาได้ดีนั้นจะต้องเป็นผู้
มีบุคลิกภาพที่ดีด้วย²⁶

Imhoof ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษา โดยใช้กิจกรรมการแสดง เข้าช่วย
สรุปได้ว่า

1. ช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการสื่อสารได้ดี
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งในวัฒนธรรมของภาษา และทำให้ผู้เรียน

เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ในการฝึกทักษะทางภาษา ก็ควรมีกิจกรรมการแสดงต่าง ๆ เข้าช่วย เช่น

1. การอ่านบทสนทนาต่าง ๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไป เป็นบทสนทนาซึ่งอาจจะอ่าน
จากหนังสือแบบเรียน
2. การสนทนาที่ผู้เรียนได้คิดบทสนทนาขึ้นมาเอง อาจจะสร้างประโยค สร้าง
เรื่องขึ้นมาเอง บทสนทนานั้นอาจจะ เป็นบทสนทนาระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่านั้น
เช่น ครูถาม นักเรียนตอบ แสดงความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป
3. การอ่านเป็นกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ให้เลือกหนังสืออ่านตาม
ความสนใจของแต่ละกลุ่ม แล้วมาอภิปราย หรือพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

---

²⁶ Roy Cherrier, "Teaching Personality," English Teaching Forum, Vol. XI, No. 3 (June-August, 1973), 24.

4. การแสดงผลงานที่ได้เลือกสรรแล้ว โดยเลือกเอาตอนใดตอนหนึ่ง จากบทเรียนใด บทเรียนหนึ่ง อาจจะเป็นตัวละครในวรรณคดี เพื่อเน้นให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น²⁷

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

²⁷Maurice Imhoof, "Drama and Language Learning," English Teaching Forum, Vol. VI, No. 4 (September-October, 1973), 24-26.